

Oikeustapauskokoelma

Yhdistetyt asiat C-630/11 P–C-633/11 P

**HGA Srl ym. (C-630/11 P),
Regione autonoma della Sardegna (C-631/11 P),
Timsas srl (C-632/11 P)
ja
Grand Hotel Abi d’Oru SpA (C-633/11 P)
vastaan
Euroopan komissio**

Muutoksenhaku — Alueelliset valtiontuet — Tuet hotellialan hyväksi Sardiassa — Uudet tuet — Voimassa olevan tukiohjelman muuttaminen — Oikaisupäätös — Mahdollisuus tehdä tällainen päätös — Asetus (EY) N:o 659/1999 — 4 artiklan 5 kohta, 7 artiklan 6 kohta, 10 artiklan 1 kohta, 13 artiklan 2 kohta, 16 artikla ja 20 artiklan 1 kohta — Tuen kannustava vaikutus — Luottamuksensuoja

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 13.6.2013

1. *Muutoksenhaku — Valitusperusteet — Unionin yleisen tuomioistuimen suorittamaa unionin oikeuden tulkintaa ja soveltamista koskeva riitauttamisperuste, jossa toistetaan tälle esitetyt perusteet ja väitteet — Tutkittavaksi ottaminen*

(SEUT 256 artiklan toinen kohta)

2. *Valtiontuki — Komission suorittama tutkinta — Päätös EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta — Epätäydellisiin seikkoihin tai näiden seikkojen virheelliseen oikeudelliseen luonnehdintaan perustuva päätös — Oikaisupäätöksen tekeminen on sallittua — Samanlainen oikeudellinen luonnehdinta kuin menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä*

(EY 88 artiklan 2 kohta)

3. *Muutoksenhaku — Valitusperusteet — Unionin yleinen tuomioistuin voi käyttää implisiittisiä perusteluja — Edellytykset*

(SEUT 256 artikla; unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artikla ja 53 artiklan ensimmäinen kohta)

4. *Valtiontuki — Komission suorittama tutkinta — Muodollisen tutkintamenettelyn aloittaminen — Enintään kahden kuukauden määräaika ei voida soveltaa ilmoittamatta jätetyn tuen tapauksessa*

(EY 87 ja EY 88 artikla; neuvoston asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 5 kohta, 7 artiklan 6 kohta ja 13 artiklan 2 kohta)

5. *Valtiontuki — Komission suorittama tutkinta — Velvollisuus saattaa kantelun perusteella aloitettu alustava tutkinta kohtuullisessa ajassa päätökseen — Tapauskohtainen arviointi — Ulottuvuus*
(EY 87 ja EY 88 artikla)
6. *Muutoksenhaku — Valitusperusteet — Tosiseikkojen virheellinen arviointi — Tutkimatta jättäminen — Unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin ei kuulu selvitysaineiston arviointi, paitsi jos se on otettu huomioon vääristyneellä tavalla*
(SEUT 256 artiklan 1 kohta; unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäinen kohta)
7. *Valtiontuki — Olemassa olevat tuet ja uudet tuet — Olemassa olevan tukijärjestelmän muuttamista koskeva toimenpide — Luokittelu uusiksi tuiksi*
(Neuvoston asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohta; komission asetuksen N:o 794/2004 4 artiklan 1 kohta; komission tiedonanto 98/C 74/06)
8. *Valtiontuki — Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille — Tuki, joka parantaa tukea saavan yrityksen taloudellista tilannetta olematta tarpeen SEUT 107 artiklan 3 kohdassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseksi — Tuki, jonka on oltava tarpeellinen epäedullisessa asemassa olevien alueiden kehitykselle — Tuen välttämättömyyden arviointiperusteet*
(SEUT 107 artiklan 3 kohta)
9. *Valtiontuki — Komission suorittama tutkinta — Tukijärjestelmän tutkiminen kokonaisuudessaan on sallittua*
(SEUT 107 ja SEUT 108 artikla)
10. *Valtiontuki — Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille — Tuensaajien mahdollinen perusteltu luottamus — Luottamuksensuoja — Edellytykset ja rajoitukset*
(SEUT 108 artikla)

1. Ks. tuomion teksti.

(ks. 47 kohta)

2. Pitää tosin paikkansa, ettei valtiontukia koskevia menettelyjä sääntelevissä teksteissä säädetä nimenomaisesti mahdollisuudesta tehdä vireillä olevan menettelyn oikaisemista tai laajentamista koskeva päätös.

Tästä ei kuitenkaan seuraa, että komissiota kielletään oikaisemasta tai tarpeen vaatiessa laajentamasta muodollista tutkintamenettelyä, jos se toteaa, että alkuperäinen menettelyn aloittamista koskeva päätös perustui epätäydellisiin seikkoihin tai nähden seikkojen virheelliseen oikeudelliseen luokitteluun.

(ks. 50 ja 51 kohta)

3. Ks. tuomion teksti.

(ks. 56 kohta)

4. EY 88 artiklan soveltamisesta annetun asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 5 kohdan ja 7 artiklan 6 kohdan sanamuodosta ilmenee yksiselitteisesti, että niitä sovelletaan vain ilmoitettuun tukeen. Lisäksi kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa säädetään nimenomaisesti, että mahdollisen sääntöjenvastaisen tuen tapauksessa komissio ei ole sidottu muun muassa mainitun asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa ja 7 artiklan 6 kohdassa vahvistettuihin määräaikoihin.

Silloin, kun riidanalaista ohjelmaa ei ole ilmoitettu, komission ei tarvitse noudattaa asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 5 kohdassa säädettyä kahden kuukauden tutkinta-aikaa.

(ks. 74 ja 75 kohta)

5. Valtiontukien tutkimismenettelyssä komissio on velvollinen toimimaan kohtuullisessa ajassa, eikä se voi pysyä toimimattomana alustavan tutkintamenettelyn aikana.

Käsittelyajan kohtuullisuutta on arvioitava kunkin asian ominaispiirteiden perusteella, kuten asian monitahoisuuden ja asianosaisten käyttäytymisen perusteella.

(ks. 81 ja 82 kohta)

6. Ks. tuomion teksti.

(ks. 88 kohta)

7. Toimenpide, jolla sallitaan tiettyjen ennen hakemuksen jättämistä aloitettujen hankkeiden huomioon ottaminen, merkitsee olemassa olevan tukijärjestelmän muuttamista, kun kansallisessa laissa, jolla tämä järjestelmä on otettu käyttöön, ei todeta mitään tukihakemuksen jättämisen ja töiden aloittamisen ajallisesta suhteesta ja kun jäsenvaltion viranomaiset ovat ilmoittaneet komissiolle, että kyseisessä laissa säädettyä tukea voidaan myöntää vain ”myöhemmin” toteutettaviin hankkeisiin ja että tämä edellytys vahvistetaan lain soveltamissäännöissä.

Tällaista muutosta ei myöskään voida luokitella asetuksen N:o 659/1999 täytäntöönpanosta annetun asetuksen N:o 794/2004 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla puhtaasti muodolliseksi tai hallinnolliseksi, koska se on omiaan vaikuttamaan sen arviointiin, soveltuiko tukitoimenpide sisämarkkinoille. Näin on silloin, kun hyväksymispäätöksessä mainitaan nimenomaisesti edellytys siitä, että tukihakemus on ehdottomasti tehtävä ennen kuin investointihankkeita aletaan toteuttaa; tämä on säännöllisesti edellytyksenä sille, että komissio hyväksyy alueelliset tukiohjelmat, kuten alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen 4.2 kohdasta ilmenee.

Tällaisella toimenpiteellä käyttöön otetun tukiohjelman muutosta ei voida pitää vähäisenä tai merkityksettömänä, ja näin ollen riidanalainen ohjelma on luokiteltava EY 88 artiklan soveltamisesta annetun asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohdassa tarkoitetuksi uudeksi tueksi eikä voimassa olevaksi tueksi.

(ks. 91, 93 ja 94 kohta)

8. Komissiolla on oikeus evätä tuen myöntäminen, jos se ei kannusta tuensaajajarityksiä käyttäytymään niin, että ne edistävät jonkun SEUT 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua tavoitteen saavuttamista. Tuen täytyy siis olla tarpeellinen kyseisen määräyksen tavoitteiden saavuttamiseksi siten, että ilman sitä markkinoilla vallitsevat lait eivät yksinään saa tuensaajajarityksiä käyttäytymään niin, että ne edistävät näiden tavoitteiden saavuttamista. Tukea, jolla parannetaan tuensaajajarityksen taloudellista tilannetta ilman, että tuki on tarpeen SEUT 107 artiklan 3 kohdassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseksi, ei voida pitää sisämarkkinoille soveltuvana.

Edellä esitetystä seuraa, että SEUT 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan asiayhteydessä suunnitellun tuen on sisämarkkinoille soveltuakseen oltava tarpeellinen epäedullisessa asemassa olevien alueiden kehittämiseksi. Tätä tarkoitusta varten on osoitettava, että suunnitellun tuen puuttuessa kyseisen alueen kehityksen tukemiseen tarkoitettua investointia ei olisi tehty. Jos sitä vastoin käy ilmi, että investointi olisi tehty suunnitellun tuen puuttuessakin, on katsottava, että suunniteltu tuki ainoastaan parantaa tuensaajayritysten taloudellista tilannetta muttei kuitenkaan täytä SEUT 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan edellytystä, jonka mukaan sen on oltava tarpeellinen epäedullisessa asemassa olevien alueiden kehittämiseksi.

Suunnitellun tuen tarpeellisuus epäedullisessa asemassa olevien alueiden kehittämiseksi voidaan johtaa sekä siitä, että tukihakemus on tehty ennen investointihankkeen toteuttamisen aloittamista, että muiden arviointiperusteiden perusteella.

(ks. 104–106 ja 109 kohta)

9. Ks. tuomion teksti.

(ks. 114 kohta)

10. Valtiontukialalla oikeus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen edellyttää, että unionin toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet asianomaiselle täsmällisiä, ehdottomia ja yhtäpitäviä vakuutteluja, jotka on saatu toimivaltaiselta ja luotettavalta taholta. Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että kyseinen oikeus on jokaisella oikeussubjektilla, jolle unionin toimielin, elin tai laitos on antamalla hänelle täsmällisiä vakuutteluita synnyttänyt perusteltuja odotuksia. Tällaisia vakuutteluja ovat riippumatta siitä muodosta, jossa ne on annettu tiedoksi, täsmälliset, ehdottomat ja yhtäpitävät tiedot.

Lisäksi perusteltuun luottamukseen valtiontuen sääntöjenmukaisuudesta voidaan lähtökohtaisesti – poikkeuksellisia olosuhteita lukuun ottamatta – vedota ainoastaan, jos tuki on myönnetty SEUT 108 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

(ks. 132 ja 134 kohta)